

prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul central)
Judecătorul: N. Șova
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai

ÎNCHEIERE

8 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând admisibilitatea recursului declarat de Mocanu Serghei,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Balagura Marcel
împotriva Mocanu Serghei, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat,
împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2015, prin care s-a
respins cererea de recuzare a judecătorului Marina Anton,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, prin care s-a
respins apelul declarat de Mocanu Serghei și s-a menținut hotărârea Judecătoriei
Chișinău (sediul central) din 30 ianuarie 2017,

c o n s t a t ă :

La 18 octombrie 2016, Balagura Marcel a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Mocanu Serghei, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la 4 noiembrie 2014, a fost insultat cu cuvinte jignitoare („XXXXX” și „XXXXX”) de către pârâtul Mocanu Serghei în ședința de judecată, ce a avut loc la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, în prezența judecătorului Vasilisa Munteanu, agentului constator, grefierii și avocatului Alexandru Roman. Mai mult, această faptă s-a produs în cadrul examinării cauzei contravenționale intentate în privința lui Mocanu Serghei, din cauza insultării cu cuvinte „incenzurabile” a cetățeanului Zaporozjan Ilie. Conjunctura respectivă se confirmă procesul-verbal al ședinței de judecată, fiindu-i

grav lezate onoarea și demnitatea de cetățean, cauzându-i imense suferințe psihice și morale, care urmează a fi recuperate.

Astfel, Balagura Marcel a precizat că, în baza celor menționate mai sus, la 9 decembrie 2014, Inspectoratul de poliție Buiucani, mun. Chișinău a încheiat pe numele pârâtului un proces – verbal cu privire la contravenție în baza art. 69 alin. (1) din Codul contravențional și a aplicat sancțiunea contravențională sub formă de amendă în mărime de 60 unități convenționale. Contrar celor stabilite, la aceeași dată, pârâtul a depus contestație, care a fost respinsă prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 4 iunie 2015. Ulterior, acest act de dispoziție judecătorească a fost menținut prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2015.

În aceste circumstanțe, reclamantul a susținut că vinovăția pârâtului Mocanu Serghei în comiterea contravenției prevăzute la art. 69 alin. (1) din Codul contravențional a fost determinată pe deplin. Așadar, acesta a considerat că acțiunile pârâtului i-au cauzat suferințe psihice și morale.

Totodată, Balagura Marcel a notat că activează de circa 30 de ani în calitate de medic și 18 ani în calitate de lector universitar, în virtutea cărui fapt este cunoscut de multă lume, colegi de breaslă, studenți, pacienți. În subsidiar, s-a arătat că pârâtul a atentat și anterior la onoarea și demnitatea acestuia, fiind, de asemenea, sancționat contravențional.

Balagura Marcel a solicitat repararea prejudiciului moral de către Mocanu Serghei în cuantum de 20 000 lei (f. d. 4, 57).

În ședința de judecată din 30 ianuarie 2017, reprezentantul reclamantului Balagura Marcel, avocatul Popa Paulian a cerut suplimentar compensarea cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat și a cheltuielilor pentru asistență juridică în cuantum de 2 000 lei (f. d. 66, 67 - *pe verso*).

Pe parcursul examinării cauzei, deși pârâtul Mocanu Serghei a fost citat legal prin aviz de recepție (f. d. 64), nu s-a prezentat și nu a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău din 30 ianuarie 2017, s-a admis parțial acțiunea și s-a încasat de la Mocanu Serghei în beneficiul lui Balagura Marcel suma de 8 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral (f. d. 69, 75 – 79). În rest, capătul de cerere cu privire la repararea prejudiciului moral în mărime de 12 000 lei s-a respins ca neîntemeiat.

În același timp, instanța de fond a statuat să se încaseze de la reclamant în folosul pârâtului suma de 2 100 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Împotriva acestui act de dispoziție, Mocanu Serghei a declarat apel în termenul legal (f. d. 150).

La 15 iunie 2017, prin încheierea Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de recuzare, formulată de Mocanu Serghei, împotriva judecătorului Anton Marina. Așadar, instanța de judecată a constatat că nu există temeiuri de recuzare, în situația

în care lipsesc probe susceptibile de a afecta aparențele de imparțialitate obiectivă a judecătorului recuzat (f. d. 138 – 141).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 15 iunie 2017, a respins apelul declarat de Mocanu Serghei și a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul central) din 30 ianuarie 2017 (f. d. 146 – 153).

La adoptarea acestei soluții, instanța de apel a constatat situația de fapt prezentată de Balagura Marcel în cererea de chemare în judecată. Suplimentar, s-a reținut că instanța de fond a statuat just despre prezența elementelor survenirii răspunderii delictuale, ca urmare a încălcării a unui drept personal nepatrimonial, în special a dreptului fundamental la viață, integritate fizică și psihică în sensul articolului 24 din Constituția Republicii Moldova (f. d. 151).

Totodată, Colegiul judiciar a observat că Balagura Marcel a demonstrat cauzarea prejudiciului moral, iar vinovăția apelantului Mocanu Serghei a fost demonstrată prin actele judecătorești prezentate la materialele cauzei (f. d. 152).

În subsidiar, instanța de apel a respins argumentele apelantului referitoare la faptul că obiectul acțiunii se bazează pe dreptul la libertatea de exprimare, existând deja o hotărâre judecătorească adoptată anterior, deoarece prezentul litigiu s-a examinat sub aspectul prevederilor cauzării prejudiciului sub aspect delictual, în special în temeiul art. 45 din Codul contravențional, art. 1398 alin. (1), 1422 alin. (1), (2), 1423 alin. (1), (2) din Codul civil (f. d. 152).

Pentru a soluționa această pricină, instanța de apel a aplicat articolul 45 din Codul contravențional și articolele 1398 alin. (1), 1422 alin. (1), (2), 1423 alin. (1), (2) din Codul civil.

La 26 iunie 2017, Curtea de Apel Chișinău le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 15 iunie 2017 (f. d. 154).

La 3 august 2017, Mocanu Serghei a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanței din 30 ianuarie 2017, cu pronunțarea unei noi hotărâri de încetare a procesului în temeiul articolului 265 lit. b) din Codul de procedură civilă sau de respingere a acțiunii ca fiind tardivă și lipsită de temei.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanțele judecătorești au admis contrazicerea aspectelor de fapt sau problemelor de drept dezlegate prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 14 mai 2015, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 5 octombrie 2016, întrucât s-a încălcat flagrant principiul *res judicata pro veritate habetur*. Așadar, s-a accentuat că asupra circumstanțelor de fapt din prezentul litigiu, s-a pronunțat anterior o altă instanță de judecată, a cărei hotărâre a devenit irevocabilă prin neatacare.

Mocanu Serghei a susținut că decizia contestată nu conține norma materială care-i acordă intimatului dreptul de a solicita repararea prejudiciului moral. Mai

mult, s-a arătat că raportul juridic litigios nu cade sub incidența prevederilor articolelor 1422 – 1423 din Codul civil.

În plus, recurentul a invocat că pricina civilă a fost judecată în absența acestuia, după examinarea cererii de recuzare, nefiind citat în modul prevăzut de lege.

Cu privire la încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2017, Mocanu Serghei a indicat că emisă fără desfășurarea unei ședințe de judecată și fără a audia înregistrarea audio a ședinței de judecată, în care judecătorul Marina Anton a vociferat despre existența a două litigii diferite. Prin urmare, judecătorul menționat și-a exprimat opinia referitor la fondul cauzei civile, fără a se retrage în camera de deliberare.

La 2 octombrie 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Balagura Marcel, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 169).

La 23 octombrie 2017, intimatul Balagura Marcel a depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia ca nefondat, cu menținerea în vigoare a încheierii și deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2017 (f. d. 172 – 173).

Examinând admisibilitatea recursului, conform articolului 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Mocanu Serghei este inadmisibilă, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Materialele cauzei dovedesc faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei, rezultă că decizia integrală a instanței de apel din 15 mai 2017 a fost expediată în adresa părților la 26 iunie 2017 (f. d. 154), însă nu există dovada recepționării efective a acesteia de către participanții la proces. Așadar, în lipsa unor înscrisuri pertinente, instanța de recurs nu poate constata cu precizie momentul, când a fost comunicată hotărârea motivată.

În atare situație și pentru a nu admite o ingerință disproporțională în dreptul de acces la justiție, dar având în vedere data expedierii deciziei contestate (26 iunie 2017), instanța de judecată constată că recursul declarat de Mocanu Serghei la 3 august 2017 este depus în termenul prevăzut mai sus.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor cu privire la încadrarea temeiurilor invocate în recurs la dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și având în vedere poziția formulată în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului de inadmisibilitate prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. În esență, judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, dar și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Ab initio, instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 parag. (1) din Convenție, în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić v. Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă sunt formulate suficient de clar și urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și bune-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, parag. 41, *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, parag. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, parag. 36 – 37, *Sturm v. Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36).

În speță, instanța observă că, în susținerea poziției sale, recurentul Mocanu Serghei a invocat art. 432 alin. (2) lit. a), b) și c) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, de art. 432 alin. (1) și 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă. Mai mult, acesta a contestat încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2015 și decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017.

Cu privire la primul act judecătoresc, instanța de recurs constată că instanța de judecată a stabilit că nu există temeiuri de recuzare a judecătorului Marina Anton, în situația în care lipsesc probe susceptibile de a afecta aparențele de imparțialitate obiectivă a judecătorului recuzat (f. d. 138 – 141). În esență, cererea de recuzare a fost analizată prin prisma garanțiilor unui proces echitabil prevăzut la articolul 6 parag. 1 din Convenția Europeană.

În aceste circumstanțe, completul de judecată respinge alegațiile recurentului referitoare la împrejurarea că judecătoarea Marina Anton s-a pronunțat pe fondul cauzei, de vreme ce a eșuat să combată constatările instanței de judecată. Așadar, din încheierea Curtea de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, rezultă că, în realitate, judecătorul Marina Anton nu s-a expus în privința fondului, iar replicile lui Mocanu Serghei nu constituie o opinie asupra soluției pe marginea pricinii. Or discuțiile s-au referit la o cerere de încetare a procesului, ceea ce nu denotă temeinicia în fond a cererii de chemare în judecată. În plus, instanța de recurs reține că instanța de judecată a aplicat în susținerea poziției sale prevederile articolului 213 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ceea ce nu a fost contestat de recurent.

În consecință, completul judiciar statuează că Mocanu Serghei nu a dat detalii cu privire încălcările de drept comise de instanța de judecată la emiterea încheierii din 15 iunie 2017, pe care le-ar fi considerat esențiale. În mod corespunzător, nu există temeiuri de casare a acestui act judecătoresc, urmând a fi menținut.

Cu privire la argumentele recurentului în favoarea ilegalității deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului, rezumate mai sus, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei.

În acest sens, instanța de judecată amintește că, la pronunțarea deciziei din 15 iunie 2017, instanța de apel s-a călăuzit de articolul 45 din Codul contravențional și articolele 1398 alin. (1), 1422 alin. (1), (2), 1423 alin. (1), (2) din Codul civil.

Din verificarea atentă a conținutului cererii de recurs, reiese în mod cert că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat, în special în partea criticilor referitoare la autoritatea lucrului judecat și puterea lucrului judecat, dar și cu privire la aplicarea în speță a articolului 45 din Codul contravențional și a articolelor 1398, 1422 – 1423 din Codul civil.

Mai mult, instanța observă că, *în principiu*, recurentul a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond și a avut posibilitatea de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, 2 septembrie 2014, parag. 34, *Samardžić v. Croația*, ibidem, parag. 28).

În baza celor prezentate, completul Colegiului opinează că Mocanu Serghei nu a adus suficiente argumente cu privire încălcările comise de instanța de apel, pe care le-ar fi considerat esențiale și ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze hotărârea judecătorească contestată. Prin urmare, temeiurile invocate nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecății nu corespunde condiției de a fi „efectiv”.

Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. Deci, conjunctura stabilită mai sus confirmă lipsa unui formalism excesiv și respectarea unui raport rezonabil de proporționalitate dintre scopul urmărit și mijloacele folosite, iar, în opinia instanței, însăși substanța dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de art. 6 parag. 1 din Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Beniamin Nersesyan*, ibidem, parag. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, parag. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45).

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite *supra*, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Mocanu Serghei nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Mocanu Serghei.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală